

Nora van Oostrom-Streep

Coalities

Als ik dit schrijf, zijn de verkiezingen net achter de rug, is de uitslag bekend en staan we aan de vooravond van een kabinetsformatie waarbij ten minste vier partijen elkaar moeten vinden. Deze vaak moeizame stoelendans doet ergens denken aan de moeite die de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft met het formuleren van de zogenoemde IDS-regels. Met wie mogen notarissen niet samenwerken, met wie wel en onder welke voorwaarden? Advocaten wel, fiscaal juristen en fiscaal economen ook, niet universitair geschoolde belastingadviseurs en accountants niet, octrooigemachtigden (wie?) weer wel.

GEEN GARANTIE

Lange tijd was het ontbreken van een eigen tuchtrecht de reden om accountants te weren, maar ook na het invoeren van tuchtrecht voor accountants is samenwerking niet toegestaan. Ook is het niet toegestaan derde, niet in de IDS-verordening genoemde, personen of partijen aandeelhouder te laten zijn van een praktijkrechtspersoon. De gedachte hierachter is de angst voor bedreiging van de in artikel 18 Wet op het notarisambt vastgelegde onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dit verbod heeft onder meer geleid tot een uitspraak in 2016 van het Hof Amsterdam dat bepaalde dat deelname van Nationale Notaris [een samenwerkingsverband van notariskantoren – red.] in de praktijkvennootschap van een notaris niet was toegestaan. Is dit een goede zaak? Ikzelf ben hier niet uit. Aan de ene kant staat buiten kijf dat de genoemde kernwaarden

Niet in de regels, maar in de ruggengraat

bewaard moeten worden; het zijn juist die elementen (zie ook eerdere columns van mijn hand) die weleens het *unique selling point* van het notariaat kunnen blijken te zijn. Aan de andere kant ben ik van mening dat ook de huidige setting geen garantie biedt voor onafhankelijkheid en onpartijdigheid en dat de waarden te allen tijde door de beroepsbeoefenaar zelf bewaakt moeten worden. Ongeacht diens partners en/of aandeelhouders.

INVESTERINGEN

Reden dat ik dit onderwerp nu aankaart, is dat de juridische markt aan de vooravond staat van grote uitdagingen die enorme investeringen vergen. Investerings die door de kantoren zelf (vrijwel) niet opgebracht kunnen worden. Te denken valt dan met name aan investeringen in technologie, *artificial intelligence* en data-infrastructuur. Voor die investeringen zullen de banken niet klaar staan met leningsfaciliteiten, maar zijn misschien wel externe investeerders te vinden, alleen mag dat niet als dat gepaard gaat met participatie in het kantoor. In het buitenland wordt heel verschillend gedacht over samenwerking/participatie met buitenstaanders. In de Verenigde Staten mogen advocatenkantoren nog geen *private investors* hebben, maar

dat principe lijkt onder druk te staan. Onder meer een bijdrage van gezaghebbend hoogleraar (en oud-advocaat!) Jonathan Molot heeft de discussie daar weer heftig op gang gebracht, terwijl in het Verenigd Koninkrijk onder de *Legal Services Act* de toegelaten *Alternative Business Structures* onder voorwaarden wel mogen participeren in *law firms* of zelf juridische diensten mogen verrichten. Dit heeft er onder meer in geresulteerd dat de *Big Four* accountantsorganisaties juridische diensten zijn gaan verrichten, maar ook dat externe investeerders in grote advocatenkantoren participeren en grote investeringen mogelijk maken.

ETHISCHE STANDAARDS

Betekent dit nu het einde van de onafhankelijkheid van Britse advocaten? Ik denk het niet. Ik denk dat het onzin is te denken dat juristen die buiten een IDS-verband werken per definitie onafhankelijk en onpartijdig zijn, net zo min als samenwerking met accountants automatisch leidt tot een ethisch Sodom en Gomorra. Dat geheimhouding en verschoning gewaarborgd moeten worden, spreekt voor zich, maar buiten dat zitten de kernwaarden vooral in de persoon van de beroepsbeoefenaar. Niet in de regels dus, maar in de ruggengraat. Niet *rule based*, maar *principle based*. Dit noopt tot vertrouwen in de beroepsbeoefenaren en investeren in de ethische standaards. En laat dan de verrassende coalities maar komen! ■